

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

[Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi](http://lezzetler.com)

KAP KAÇAK

Hamit Zübeyir KOŞAY

Bir milletin medeniyet seviyesine yalnız mutfak ve evindeki kap kaçağa bakarak da hüküm vermek mümkündür. Bu hususta Türklerin ve bilhassa Türkiye Türklerinin çok ileri safta olduklarına şüphe yoktur. Ev hayatının lüzumlu araçlarından olan kap kaçağı yapıldıkları malzemeye göre:

A) Pişmiş topraktan veya taştan; B) Ağaçtan; C) Madenden; D) Meşinden; E) Sepetten; F) Katranla dondurulmuş bezden vs. olarak sınıflandırabiliriz.

Türkiye topraklarında neolithik devirden zamanımıza kadar kap kaçak şekillerinin yekdiğeri ile sıkı münasebeti olan bir geleneği vardır. Kalkolitik devrin çizgi motiflerini çam bardaklarda görebiliriz. Hititlerin gaga biçimli testileri yine senek veya bardak adı verilen ağaç testilerde yaşar. Frig devrinin madeni ve ortası göbekli kapları şifa taşlarında görülebilir. Kap-kaçak ile ilgili sözlerin çoğunun Türkçe ile akraba lehçe ve dillerde müşterek olduğuna göre Türklerin Orta Asya'dan da bir medeniyet hamulesi ile geldiklerine şüphe edilemez. Çomak çömlek bakımından bugünkü Anadolu'nun maddi kıldırü eski yerli ve Orta Asya ananesine dayanır.

Her ne kadar arkeoloji edebiyatında Anadolu'da yapılan hafriyatlarda çıkartı kap-kaçağa, bir kolaylık ve alışkanlık olarak Yunanca adlar verilmekte ise de, bunlara yerli halkın halen kullandığı sözler daha uygun düşmektedir. Henüz kesinleşmemiş olan kap-kaçak terimlerinin teşbihinde, sunduğumuz araştırmaların da faydalı olacağını sanıyoruz. Anadolu'da Sille, Avanos, Mihaliççık, Çanakkale gibi bölgelerde çanak-çömlek imalâthanelerinin çok eski geleneğe dayandıklarına şüphe yoktur. İznik, Bursa, Konya, Edirne, Kütahya, İstanbul'da yapılan sırlı ve çok renkli eserlerin imali ananesinin de Şark'tan geldiğini sanıyoruz. Tabiatıyla her eser şekil ve motif bakımından kendi devrinin damgasını taşır ve yaşadığı devrin ihtiyaç ve zevklerine uygun olarak çeşitler arzeder.

Madenden yapılan kap-kaçak ve bilhassa bakırların çeşidi bakımından pekala ülke Anadolu ve Yakın Şark ile yarışabilir. Anadolu'nun bütün büyük şehirleri bilhassa Tokat ve Osmanlı İmparatorluğuna dahil Halep, Musul maden kaplar imaliyle meşhurdurlar. Osmanlı İmparatorluğunun parlak devirlerinde İstanbul, Bursa ve Edirne gibi şehirler Yakın Doğu'nun en iyi ustalarını toplamış ve başlıca ihracat merkezlen olmuşlardır. Deri kapların daha çok nomad hayatla ilgili okluğu ve bu eski sanatın daha da tekemmül ettirildiği Orta Asya ile yapılan mukayeselerden anlaşılmaktadır.